

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА
фахових вступних випробувань для вступу на навчання
за спеціальністю 035 «Філологія (англійська мова)»
(спеціалізація «Переклад»)
для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Київ 2016

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
1. Дисципліна «Вступ до перекладознавства»	4
2. Дисципліна «Стилістика англійської мови».....	6
3. Дисципліна «Порівняльна граматики англійської та української мов» ..	8
4. Дисципліна «Практика перекладу з основної іноземної мови»	10
Критерії оцінювання відповіді вступника	13

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою фахових вступних випробувань є оцінка рівня знань вступників для вступу на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за спеціальністю 035 «Філологія (англійська мова)» (спеціалізація «Переклад»).

Програма фахових вступних випробувань складена на підставі програми державної атестації студентів Національного транспортного університету, які здобувають ступінь бакалавра за напрямом «Філологія».

Фахові вступні випробування проводяться у письмовій формі.

Білет фахового вступного випробування містить три питання з основних профільюючих дисциплін.

Перші два питання носять теоретичний характер і охоплюють головні проблеми з теоретичних курсів професійно-орієнтованих дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки фахівців з перекладу ступеня бакалавра, а саме: стилістика англійської мови, порівняльна граматики англійської та української мов, вступ до перекладознавства та практичного курсу перекладу з основної іноземної мови. Третє питання передбачає виконання письмового перекладу без словника суспільно-політичного або економічного тексту з іноземної мови українською (900...1000 знаків).

Відповіді на теоретичні питання вступники надають іноземною мовою з метою перевірки теоретичних знань та визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції вступників (знання іноземної мови мають відповідати рівню C1 – досвідчений користувач) за шкалою і критеріями, які подані у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти і рекомендовані Міністерством освіти і науки України (наказ № 14/18.2-481 від 02.03.2005 р.).

1 ДИСЦИПЛІНА «ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА»

Розділ 1. ОСНОВНІ ВИДИ ПЕРЕКЛАДУ

Тема 1. Переклад як засіб поширення наукових, політичних і економічних знань та його роль в збагаченні національних мов, літератур і культур.

Тема 2. Українська школа перекладу – історія і сьогодення.

Тема 3. Основні види перекладу – письмовий, усний (тлумачення) та машинний. Специфіка письмового, усного і машинного видів перекладу.

Тема 4. Визначення перекладу та його типи: повний, скорочений реферативний, анотаційний та адаптований.

Розділ 2. ЛЕКСИЧНІ ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ

Тема 1. Адекватність і точність перекладу. Дослівний і буквальний переклад. Поняття «кальки». Переклад інтернаціоналізмів. Вільний переклад.

Тема 2. Лексичні труднощі перекладу. Переклад прислів'їв, приказок та фразеологізмів, традиційних словосполучень. Перекладність і неперекладність мовних одиниць.

Розділ 3. ХУДОЖНЬО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ПЕРЕКЛАД

Тема 1. Характеристика підрядкового перекладу, його відмінність від послівного перекладу. Особливості художнього перекладу.

Тема 2. Літературний переклад та жанрові підтипи художньо-літературного перекладу.

Розділ 4. УСНИЙ ПЕРЕКЛАД (ТЛУМАЧЕННЯ)

Тема 1. Особливості усного перекладу (тлумачення) та сфери його застосування.

Тема 2. Розвиток і вдосконалення синхронного перекладу після другої світової війни.

Розділ 5. СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС ПЕРЕКЛАДАЧА Й ТЛУМАЧА

Тема 1. Словник (словниковий запас) перекладача й тлумача. Складові активного й пасивного словника тлумачів та перекладачів.

Тема 2. Умови практичної реалізації словникового запасу перекладача та тлумача та необхідність поповнення активного перекладацького словника.

Розділ 6. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ

Тема 1. Види перекладу залежно від жанрових особливостей тексту. Прозовий переклад і його характерні риси.

Тема 2. Переклад текстів мови документів. Граматичні особливості текстів мови документів.

Тема 3. Особливості інформаційного типу тексту та їх відтворення.

Тема 4. Переклад науково-технічної літератури.

Розділ 7. ГРАМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Тема 1. Граматичні проблеми перекладу та подолання розбіжностей у граматичних системах української та англійської мов при перекладі різних мовних одиниць.

Тема 2. Граматичні особливості науково-технічних типів тексту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 510 с.
2. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. – К. : Юпітерс, 2002. – 214 с.
3. Карабан В. І. Translation from Ukrainian into English. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 324 с.
4. Пиввуєва Ю. В., Двойнина Е. В. Пособие по теории перевода (на английском материале). – М. : Филоматис, 2004. – 303 с.

Допоміжна

1. Алимов В. В. Теория перевода: Перевод в сфере профессиональной коммуникации : учебное пособие. Изд. 5-е. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 160 с.
2. Комиссаров В. Н. Теоретические основы методики обучения переводу. – М. : Рема, 1997. – 325 с.
3. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых : учебное пособие. – М. : Че Ро, 1999. – 128 с.

2 ДИСЦИПЛІНА «СТИЛІСТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ»

Тема 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ СТИЛІСТИКИ

1. Поняття стилю.
2. Основні та вихідні поняття стилістики: норма, контекст, експресивний засіб, стилістичний прийом.

Тема 2. ФОНЕТИЧНІ, МОРФОЛОГІЧНІ, ЛЕКСИЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ

1. Фонетичні та морфологічні стилістичні засоби.
2. Стилiстична диференціяція англiйської мови.

Тема 3. СИНТАКСИЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ

1. Стилiстичний синтаксис.
2. Стилiстичні прийоми синтаксису.

Тема 4. СЕМАСІОЛОГІЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ

1. Стилiстична семасіологія.
2. Фігури суміщення.

Тема 5. СТИЛІСТИКА ТЕКСТУ

1. Підходи до вивчення тексту та текстові категорії
2. Поняття функціонального стилю. Функціональні стилі основної іноземної мови.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Стилiстика англiйського язика : учебник / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко. – К. : Выща шк., 1991. – 272 с.
2. Арнольд И. В. Семантика. Стилiстика. Интертекстуальность / И. В. Арнольд. – СПб : Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 1999. – 444 с.
3. Арнольд И. В. Стилiстика современного англiйского языка. Стилiстика декодирования / И. В. Арнольд. – М. : Просвещение, 1990. – 300 с.
4. Гальперин И. Р. Стилiстика англiйского языка : учебник (на англiйском языке). – 3-е изд. / И. Р. Гальперин. – М. : Высшая школа, 1981. – 334 с.
5. Galperin I. R. Stylistic / I. R. Galperin. – 2 ed. – М. : Higher School, 1977. – 332 p.
6. Єфімов Л. П. Стилiстика англiйської мови і дискурсивний аналіз : учбово-методичний посiбник / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 240 с.

Допоміжна

1. Брандес М. П. Стилистика текста. Теоретический курс : [учеб.] / Маргарита Петровна Брандес. – [3-е изд., перераб. и доп.] – М. : Прогресс-Традиция; ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
2. Долинин К. А. Интерпретация текста. Французский язык : учеб. пособие для студентов по спец. «иностранные языки» / Константин Аркадьевич Долинин. – М. : URSS. ЛКИ, 2007. – 299 с.

3 ДИСЦИПЛІНА «ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ»

Тема 1. ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА ЯК РОЗДІЛ ТИПОЛОГІЇ. ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТИПОЛОГІЇ

1. Об'єкт дослідження універсальної та характерологічної, структурної, загальної, часткової, ареальної, функціональної, якісної та кількісної, синхронічної та діахронічної типологій.

2. Визначення понять: абсолютні та часткові універсалії, метамова, мова-еталон, типологічні домінанти та рецесиви, ізоморфізми та аломорфізми.

Тема 2. ТИПОЛОГІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ МОВ

1. Охарактеризуйте морфологічний тип англійської та української мов та наведіть приклади прояву інших типів у англійській (українській) мові. Порівняйте з типом німецької мови.

2. Квантитативний метод Дж. Грінберга.

Тема 3. СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ

1. Ізоморфні та аломорфні способи словотвору в англійській та українській мовах.

Тема 4. ТИПОЛОГІЯ САМОСТІЙНИХ ЧАСТИН МОВИ

1. Іменник як частина мови. Ізоморфні та аломорфні риси іменника в англійській та українській мовах: лексико-граматичні розряди, граматичні категорії.

2. Дієслово як частина мови. Ізоморфні та аломорфні риси дієслова в англійській та українській мовах: класи та граматичні категорії.

3. Ізоморфізми та аломорфізми нефінітних форм дієслова в англійській та українській мовах.

4. Прикметник як частина мови. Ізоморфні та аломорфні риси прикметника в англійській та українській мовах: лексико-граматичні розряди, граматичні категорії.

5. Займенник як частина мови. Ізоморфні та аломорфні риси займенника в англійській та українській мовах: лексико-граматичні розряди, граматичні категорії.

Тема 5. ТИПОЛОГІЯ СЛУЖБОВИХ ЧАСТИН МОВИ

1. Типологія службових частин мови.

Тема 6. СИНТАКСИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ТА ПРОЦЕСИ

1. Синтаксичні зв'язки в англійській та українській мовах

2. Синтаксичні процеси в англійській та українській мовах

3. Аналітичні та синтетичні види зв'язку у словосполученнях. Типи словосполучень (підрядні, сурядні та предикативні).

4. Типологія речення.

Тема 7. ТИПОЛОГІЯ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

1. Підмет як головний член речення: семантичні функції, структура. Ізоморфіні та аломорфні способи вираження в англійській та українській мовах.

2. Типологія присудка. Ізоморфіні та аломорфні способи вираження в англійській та українській мовах.

3. Порівняльна характеристика другорядних членів речення в англійській та українській мовах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Гладуш Н. Ф. Теоретична граматики англійської мови в таблицях : навчальний посібник. – К. : ТОВ «ВТС Принт», 2012. – 188 с.
2. Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. Теоретическая грамматика современного английского языка. – М. : Высшая школа, 1981. – 285 с.
3. Левицький А. Е. Порівняльна граматики англійської та української мов : підручник. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 264 с.
4. Blokh M. Y. A Course in Theoretical English Grammar. – М. : Высшая школа, 2003. – 423 p.
5. Karamysheva I. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages. – Vinnytsia : Nova Knyha Publishers, 2012. – 320 p.
6. Morokhovskaya E. J. Fundamentals of Theoretical Grammar. – Kiev : Vysca Skola, 1984. – 377 p.

Допоміжна

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М. : Наука, 1981. – 140 с.
2. Почепцов Г. Г. Конструктивный анализ структуры предложения. – К. : Вища школа, 1971. – 193 с.
3. Раєвська Н. М. Теоретична граматики сучасної англійської мови. – К. : Вища школа, 1976. – 304 с.
4. Brown G., Yule G. Discourse analysis. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1983. – 286 p.
5. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1995. – 489 p.
6. Leech G. N. Principles of Pragmatics. – London, New York : Longman, 1983. – 250 p.
7. Widdowson H. G. Linguistics. – Oxford : Oxford Univ. Press, 1996. – 379 p.
8. Yule G. Pragmatics. – Oxford : Oxford Univ. Press, 1996. – 338 p.

4 ДИСЦИПЛІНА «ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ З ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

Тема 1. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО РЕЧЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Переклад сполучення іменника «більшість» з іншим іменником або іменниковою групою.
2. Трансформація генералізації. Генералізація при перекладі українських дієслів мовлення шляхом вживання у перекладі дієслова «to say».
3. Генералізація шляхом застосування англійського іменника широкої семантики «thing».

Тема 2. ПЕРЕКЛАД ДІЄСЛІВ-ЗВ'ЯЗОК

1. Використання дієслів «to have» та «to be» при перекладі речень з дієсловами «мати», «бути» та іншими дієсловами.
2. Дієслово «to have» як відповідник дієслова «бути».
3. Вживання фразових дієслів з компонентом «have» у перекладі.
4. Генералізація шляхом вживання у перекладі дієслова «to be».
5. Застосування емоційно-підсилювального «do» у перекладі.

Тема 3. ПЕРЕКЛАД ВЛАСНИХ НАЗВ ТА ІМЕН

1. Псевдоінтернаціоналізми та їх переклад.
2. Передача українських власних імен.
3. Переклад назв компаній, корпорацій, фірм та інших установ.

Тема 4. ПЕРЕКЛАД ЧАСТОК, ПРИСЛІВНИКІВ ТА ЗАЙМЕННИКІВ

1. Переклад займенників «все / всі» англійським займенником «every».
2. Переклад частки «ледь (ледве)». Переклад сполучення часток «ледь» та «не».
3. Переклад займенника «такий» англійським займенником «this» або «that».
4. Переклад частки «просто» у реченнях.
5. Переклад сполучення частки «аж» із прислівником «ніяк».
6. Переклад словосполучення «той, хто».
7. Переклад частки «ж» («же»).
8. Переклад сполучення прислівника «так» із часткою «і (й)».
9. Переклад сполучення частки «навіть» із сполучником «якщо».
10. Переклад сполучення прислівника «все» із часткою «ж» і словосполучення «та все ж».
11. Переклад сполучення сполучника «а» із заперечною часткою «не» та сполучення заперечної частки «не» із сполучником «а».
12. Переклад частки «лише» та сполучення частки «всього» з цією часткою.
13. Переклад частки «нібито».

14. Переклад речень-побажань з частками «хай» та «нехай».

Тема 5. ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО РЕЧЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Переклад іменникових словосполучень.
2. Переклад складних прикметників з інтерфіксами «-о-», «-е-», «-є-».

Тема 6. СТИЛІСТИЧНІ І ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО РЕЧЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Переклад як основне поняття і предмет вивчення.
2. Типи перекладу: дослівний переклад, адекватний переклад, літературний переклад.
3. Значення письмового та усного перекладу.
4. Особливості перекладу українських реалій.
5. Контекст та його роль при перекладі.
6. Передача метафори при перекладі з української мови на англійську.
7. Переклад фразеологізмів.
8. Вживання іншомовних слів у перекладі.
9. Переклад діалектної лексики.
10. Переклад прислів'їв.
11. Застосування емоційно-підсилювального «do» у перекладі.
12. Застосування інверсії повнозначного дієслова-присудка при перекладі.

Тема 7. ПРАГМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

1. Переклад прагматичних ідіом.
2. Прагматична адаптація тексту перекладу: додавання пояснення.
3. Особливості вживання цифр та конвертація одиниць вимірювання в англійському перекладі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову в 2-х част. – К. : Політична думка, 1997, 1999. – 145 с.
2. Карабан В.І., Мейс Дж. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову : навч. посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 608 с.
3. Карабан В. І., Борисова О. В., Колодій Б. М., Кузьміна К. А. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі (вибрані граматичні та лексичні проблеми перекладу з української мови на англійську) / Ред. : Карабан В. І. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 208 с.
4. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. – К. : Юніверс, 2003. – 280 с.

5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 448 с.
6. Максимов С. Є. Сучасні лексичні галузеві новоутворення як проблема перекладу // Вісник Київського міжнародного ун-ту. Сер. Іноземна філологія. – Вип. 1. – К. : Правові джерела, 2002. – С. 67–71.
7. Максимов С. Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови) – К. : Вид. центр КНЛУ, 2002. – 122 с.
8. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А., Грищенко М. В., Гон О. М. Основи перекладу : Курс лекцій. – К. : Ельга, Ніка Центр, 2002. – 240 с.
9. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А. та ін. Основи перекладу (Basics of translation). – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240 с.

КРИТЕРІЇ
оцінювання відповіді вступника на фахових вступних випробуваннях
для вступу на навчання для здобуття ОКР спеціаліста
за спеціальністю 035 «Філологія» (англійська мова)
(спеціалізація «Переклад»)

Загальна оцінка за фахове вступне випробування складається із балів, виставлених за відповіді на кожне з трьох питань білета, та обчислюється за формулою:

$$O = \sum_{i=1}^3 B_i,$$

де B_i – кількість балів за відповідь на i -те питання.

Кожне теоретичне питання оцінюється максимум у 33 бали, виконання перекладу – максимум у 34 бали.

При оцінюванні відповіді на теоретичні питання використовуються такі критерії:

– оцінка 24 – 33 бали ставиться вступнику, який виявив всебічні, систематизовані та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміє вільно виконувати завдання, передбачені освітньо-професійною програмою (далі ОПП) підготовки бакалавра відповідного напрямку. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які засвоїли основні теоретичні поняття фахових дисциплін, здатні практично їх застосовувати, володіють професійними навичками, вміють отримувати нові результати на основі здобутих знань, виконали завдання на 80...100 %;

– оцінка 16 – 23 бали ставиться вступнику, який виявив хороші знання навчально-програмного матеріалу, в цілому успішно виконав завдання, передбачені ОПП підготовки бакалавра. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які виявили систематизований характер знань з фахових дисциплін, вміють розв'язувати стандартні завдання та здатні до самостійної обробки, поповнення та оновлення набутої інформації, виконали завдання на 60...80 %;

– оцінка 8 – 15 балів ставиться вступнику, який виявив достатні знання навчально-програмного матеріалу, але допускає незначні помилки. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які в достатній мірі (на 50...60 %) виконали запропоноване завдання;

– оцінка 0 – 7 балів ставиться вступнику, який виявив неповноту знань основного навчально-програмного матеріалу та допустив принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань. Як правило, така оцінка ставиться вступникам, які виконали поставленні завдання менше, ніж на 50 %.

При оцінюванні виконання перекладу використовуються такі критерії (з урахуванням того, що грамотність викладення та володіння українською мовою також включається до вимог якісного перекладу):

– оцінка 24 – 34 бали ставиться вступнику, який вміє зробити адекватний переклад запропонованого письмового тексту українською мовою. При цьому переклад містить усі деталі з оригіналу, правильно передає відтінки значень та авторські імплікації, зберігає стильову форму, соціальну маркованість, образність та семантико-структурну форму, свідчить про досконале володіння українською мовою;

– оцінка 16 – 23 бали ставиться вступнику, який вільно володіє практичними перекладацькими навичками, але допускає 3...5 незначних помилок, пов'язаних зі специфічною термінологією тексту, авторським стилем, безеквівалентною лексикою, які суттєво не впливають на якість перекладу тексту; переклад свідчить про володіння українською мовою на достатньому рівні;

– оцінка 8 – 15 балів ставиться вступнику, який недостатньо застосовує теоретичні знання у практиці перекладу запропонованого тексту та допускає до 10 помилок, які докорінно не спотворюють зміст тексту, але вказують на недостатній словниковий запас, невідповідність перекладу жанру та стилю тексту-оригіналу; переклад свідчить про володіння українською мовою на середньому рівні;

– оцінка 0 – 7 балів ставиться вступнику, який не може належним чином застосувати теоретичні знання у практиці перекладу запропонованого тексту та допускає більше 10 помилок, які суттєво змінюють або спотворюють зміст тексту, вказують на недостатні фонові знання, обмежений словниковий запас, недосконале володіння обома мовами.

Загальна оцінка від 0 до 23 балів вважається незадовільною.